

OPINA națională

Revista de opinie și analiză din cadrul Opiniilor și Ideilor de la Opina națională.

Editor: LUCIANA NEGRU - Redactor: MĂDĂLINA

ROMÂNIA ÎNCOTRO ? Dialogul, pluralismul opțiunilor și consensul

Prof.univ.dr. Aurelian BONDREA

În procesul conducerii sociale, al „gestului” societății, a pune în evidență necesitatea dialogului între știință și politică înseamnă, în primul rând, să acceptă ideea că soluțiile sau ofertele științei sunt cu atât mai valoroase, cu cât ele rezultă din confruntarea obiectivă a teoriilor și principiilor cu practica, din evaluarea corectă, în nici un fel distorsionată, a diverselor ipostaze sau infișări ale realității. Dar dacă știința, științele sociale, în cazul reflecțiilor de față, sunt prin natură, prin metode și prin menire sau funcție expresia obiectivității, politicile, oricare ar fi ele, sunt, prin firea lucrurilor, subiective, partizane.

Adesea, chiar sprijindu-se pe același rezultate ale științei, pornind de la aceleași concluzii și soluții generate, spre exemplu, de teorii economice, de investigații sociologice, de evaluări juridice sau

constatari istorice, strategiile politice se diferențiază în funcție de forțele sociale care le-au elaborat, de doctrinele care le animă. Este o altă problemă că, nu de puține ori, asemenea strategii, deosebindu-se între ele ca eruri, ca platformă politică de acțiune, să cum este și firesc într-un sistem pluralist, ajung la aceleași rezultate negative, indezirabile, lăsând în urma lor o mare discrepanță între ceea ce au oferit și ceea ce au infișuit. Din acest punct de vedere s-ar putea spune că strategiile politice românești de după decembrie 1989, în toate variantele lor, inclusiv cele care au urmat alternanței din 1996, nu și-au găsit împlinirile pe care le-au preconizat, starea actuală de criză a economiei, în special, a societății, în general, fiind, în bună parte, rezultanta unor politici inadecvate, a unor erori de apreciere sau a incapacității de corectare din mers, de adaptare la

procese dinamice, în schimbare. Într-o formulare mai generală, așa cum se discută în ultimul timp, într-o manieră prea abstractă și cu motivări incoerente, utilizându-se mai mult etichetări decât delimitări, efectul „criză” ar fi opera exclusivă a „clasei politice”. Acuzația sau „autoacuzația” include, fără îndoială, și o parte de adevăr, dar este și expresia unui anume comportament politic, a eludării răspunderii directe și răspunsurilor concrete.

Pledând pentru un permanent și viabil dialog între politică și știință, semnalăm anterior că schimbarea în bine a societății, spre binele tuturor, mai direct spus, ieșirea din starea de criză, depind și de reprezentanții politicii și de cei ai științelor sociale, în fond, de **măsurarea realistă a resurselor**, de evaluarea corectă a posibilităților, de punerea lor efectivă în operă.

(Continuare în pag. 6)

INTERESUL NAȚIONAL ÎNTRE VOCAREA CULTURII ȘI ... UN BUGET DE AUSTERITATE

Că resursele financiare ale culturii românești se situează acum la cote extrem de modeste este un adevarată indemnător. Dar tot atât de adevarat este și faptul că banii în sine nu pot rezolva totul, mai cu seamă în domeniul culturii, unde exemplul de fapt și rămân inițiativele inteligente, variantele optime de intervenție, strategiile riguroase elaborate cu spiritul antropic și, nu mai puțin, o recitudine morală în stare să promoveze demnitatea națională. Pentru că demnitatea națională de aici începe, de la politica în domeniul culturii, ai valorilor confirmate, inclusiv prin tradiție, în fond al respectului de sine. Când respectul de sine oscilează, este conștient, însoțit de complicate ori încuioțit prin placoniri cel puțin anacronice, atunci miza pe sprințul din partea altora devine o iluzie periculoasă. Politica din ultimii 9 ani în domeniul culturii ne-a oferit întreaga gamă a acestor varianțe. Din păcate, alternativele negative au adunat în mare parte succesele reale și, adesea, tocmai ele și-au pus amprenta pe atitudinea altora față de noi. Attitudine, nu o dată, de brigandaj internațional, ca și în cazul acelei expoziții cu obiecte de cult, aparținând Muzeului de Istorie a Transilvaniei, expoziție deschisă în Israel, acum vreo 6 ani, în cadrul legal al schimburilor culturale bilaterale, dar pe care Israelul refuză să o mai restituie României.

De bună seamă că tocmai delimitarea de asemenea alternative negative a fost în intenția ministrului culturii, Ion Caramitru, când a decis elaborarea unui plan de Carte albă a actualiei guvernării în domeniul culturii, intitulată *Politici și strategii culturale 1997-1998*. Această lucrare a fost lansată într-o recentă conferință de presă, prilej cu care ziariștilor

prezenți au remarcat multe orientări și inițiative interesante, cu obiective pe măsură, dar și un anumit ton triumfalistic, inadecvat mai cu seamă pentru perceperea interesului național în totalitatea componentelor sale. Domnul ministru Ion Caramitru a înfățișat pe larg însemnatatea declarării municipiului Sibiu și a zonei înconjurătoare ca obiectiv de interes național, unde monumente arhitectonice, de pe o suprafață de circa 80 ha, vor fi restaurate cu participarea Germaniei, Luxemburgului, a unor prestigioase fundații culturale de peste hotare. În acest proiect sunt implicați Banca Mondială, oamenii politici de cultură germană care au reușit ca, într-o construcție restaurată la Sibiu și lăsată în concesiune pe 49 de ani, să se amenajeze un Centru cultural confinând birouri de turism și de animație culturală, o antenă a Consiliului Europei etc. Proiectul cuprinde, pe scurt, obiective foarte interesante, binevenite, susținute de un sprinț german evident, dar care se limitează la zona Sibului, tot astfel cum interesele investitorilor germani în România sunt circumscrise cu precădere Transilvaniei. Ce ne facem însă cu obiectivele de patrimoniu cultural și din alte regiuni ale României? Vom rămâne cu privirea apințată la sprințul exterior care, cum se vede, are și el interesele lui specifice, sau ne vom concentra atenția și pe esfertul intern, și pe mobilizarea forțelor proprii, astfel încât, până la urmă, să îlăudă căștig de cauză nu doar anumite zone, ci și ansamblul culturii românești, organizate și național?

Din această perspectivă am adresat d-lui ministru Ion Caramitru, spre sfârșitul amintitei conferințe de presă, următoarele întrebări:

ȘTIINȚA GEOPOLITICII

Temele științei și actualitatea noilor sale semnificații

Prof.univ.dr.doc. Grigore POSEA

„Fiecare pagină a științelor naționale este adâncă înădăcinată în culele acestui pământ armonios alcătuit, pe care s-a zâmbit neamul nostru românesc, din care s-a hrănit și pe care l-a înălțat adesea la rang de cult, apărându-l cu brațul, cu viață, dar și cu mintea”. Astfel scriam în 1974. Pentru că această „simbioză popor-pământ” a fost mai trăină decât oriunde, structura geografică a spațiului carpato-danubiano-ponțic este astfel alcătuită încât formează un mare sistem teritorial care impunea celor ce-l locuiesc o viață extrem de diversă, dar structură unitară și cu permanente tendințe de unificare. Tot ce se zâmbise pe acest pământ – bunuri materiale și spirituale – a fost sortit să circule radial și concentric – către și dinspre Carpați și Transilvania – și în final să se unifice într-o singură economie, un singur popor și o singură limbă.

Esențială în structura geografică a României rămâne alcătuirea în trepte concentrice și în vâlăse radiale, structură pe care tronează cercul Carpaților, în mijlocul cărora se află mareea Depresiune a Transilvaniei. Primii reprezintă coloana vertebrală a întregului edificiu geografic, ceea de a doua înină sa geopolitică ce a funcționat ca centru prelucrător și unificator, economic, de neam, de limbă și politic. Când Transilvania s-a unificat cu Țara, abia atunci România a devenit un tot, un întreg.

Dar structura geografică unificatoare și simbioza pământ-popor nu sunt deloc simple, ci complexe și complicate, de aceea sunt și trăinice. Descifrarea lor se realizează prin studiu și cercetare și dacă le cunoștem tot mai bine, vom ști să le facem și mai valoroase pentru noi și pentru țară. Analiza raporturilor dintre structurile noastre geografice și populația ce le locuiește reprezintă, aşadar, obiect de geopolitică internă pe multiple planuri. Este deci în interesul viitorului nostru să dezvoltăm și să cultivăm această știință în mod real, inclusiv pe linie de stat.

Teritoriul românesc și noi ca stat, încheiat pe sistemul geospațial carpato-danubiano-ponțic, purtăm însă și o altă amprentă. Este vorba de așezarea în Europa, așezarea geopolitică, la Dunăre și Carpați, la Marea Neagră, într-o parte Central-europeană și cea balcanică, în calea tuturor vânturilor europene, pe istmul ponto-baltic, la limita pădurii și începutul nesfășitelor stepe est-europene și asiatici, între forșe și mari imperii care ne-au călcat țara și au lăsat urme, la întâlnirea a trei mari curente religioase – catolic, ortodox și musulman ... și nu numai.

(Continuare în pag. 6)

Rubricile noastre:

- **Colțul lui Deceneu**
Paul Everac pag. 2
- **Puncte de vedere**
Damian Hurezeanu Dorel Ailenei pag. 3
- **Reflecții apolitice**
Caius Traian Dragomir pag. 7

Con vorbire

cu

Ion CARAMITRU,
Ministrul
Culturii

ÎNTREBARE: Dacă proiectul „Sibiu-2000” a beneficiat, în această conferință de presă, de o prezentare foarte amănunțită, în schimb, dosarelor consacrate inscrierii în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO a unor importante monumente și ansambluri de arhitectură, precum Mănăstirea Neamț, Cetățile dacice, Bisericile de lemn din Maramureș, le sunt atribuite doar cele câteva rânduri inscrise în cartea pe care ați lansat-o astăzi. Mai concret, care este situația acestor monumente, cum a fost receptată solicitarea noastră la UNESCO, ce semnale avem cu privire la destinul lor patrimonial universal?

RĂSPUNS: Dosarele au fost trimise în vara anului trecut, iar în

această iarnă au fost evaluate de experți, pentru că există o organizație de experți cu misiunea specială de a evalua asemenea dosare. Sună mai multe criterii care intervin în selecția finală și care jin de strategia culturală a UNESCO. Mai cu seamă în acest moment, când s-a constatat că există multe monumente pe lista din spațiul european și UNESCO dorește să facă o echilibrare cu patrimoniul din celelalte continente. Așadar, judecarea acestor dosare, pentru care am fost felicități, intrucât au fost foarte bine întocmite și prezentate, se va face la sfârșitul acestui an, astfel încât eventuala lor promovare să fie pentru anul 2000.

Mihai IORDĂNESCU

(Continuare în pag. 4)

Colțul lui Deceneu

BAGATELIZARE

Paul EVERAC

Există pluri mănoase și pluri acide. Există apă venită la timp, salvatoare, și apă prea abundentă, inundație. Proportia și calitatea hotărâsc totul. Dacă un lucru, altfel prețios, se repetă cu prea multă obstinație, sau ostentație, el devine din nincădevă, devine fapt divers, ba chiar fleacă. Valoarea și influența lui se alterează, strică mediu.

Bunăoară, filmul TV. Mergeam înainte la film cu feroare, că la o comunune rară și substanțială, sau că la o vacanță meritată de relaxare. Acum vine el, filmul, acasă, la toate orele, pe toate canalele, obsesiv, greu de evitat, destul de asemănător. E un bagat. Îi vezi, îl stergi din memorie, noimă lui s-a impușcat strășnic.

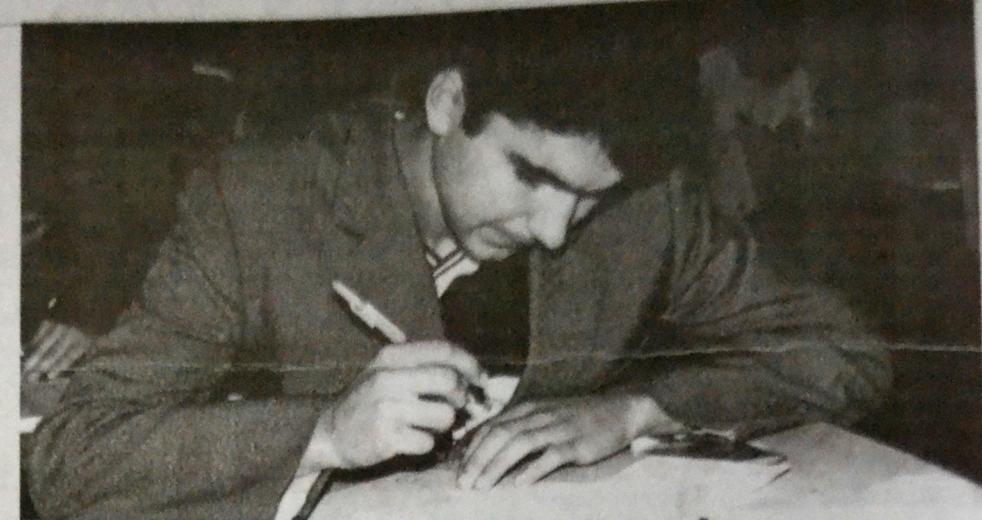
Îți vin și telenovelele în cap, plouând. La început te mai înduioșezi, mai participi, mai te dai pe bătrâna melodramă ieftine, mai și smiorcăi când mă-șa îl întâlnesc pe fiu-său rătăcit, sau când nemericul se pocăiește sau fata chinuită, cu picioare frumoase, răzbește la iarbă verde. Pe urmă când cade hecatomba de clișee novelistice peste tine, și făcăturile cusute eu atât albă își scot ochii, le mai dai încolo, le prizezi mai rar sau deloc, devii butucănos, „tragedia” nu te mai atinge, bancul te mai gădilă, muți pe alt post și-ți vezi de treabă.

Însă în film se petrec crime. Nu una, multe. Și se aleargă cu pistolul în mână, pe scări, pe acoperișuri, prin chepuri, peste depozite, și aleargă și îlăilăi de sfărăie, și dacă nu prind o mașină-două care să facă o cursă nestărișă, cu răsturnări, atunci zor-nevoie rămân cățiva presărăți pe jos, ucisi, reci, terminați. Înainte, vedeați un mort, te înfrorai. Acum morții îi culegi cu lopata, cu buldozerul, sunt clăie peste grămadă, viața lor s-a bagatelizează, și moartea lor: niște răhați în ploaie. De ce să te înduioșezi? Ai în fiecare zi câteva duzini de morți la dispoziție, fie ochi și cu pistolul finit de divă în două mâini, fie dați jos de pe cal ori incendiati cu vălvătate. E banal. Toată chestia s-a bagatelizează, nu-i mai prea pasă de semenul tău, de vecinul sau de prietenul tău, când vezi ce repede se lichidează viața, care e un bagat, o nimică toată, crima fiind instalată peste tot în aerul pe care-l respiră.

Dar sexul? Oriunde deschizi, la orice post, din sfert în sfert de oră. El e peste Ea, sau invers, se giugulesc vârtoș, se joacă cumplit, apoi se agită până le ies ochii din cap și îngaimă lucruri pe care altădată, în intimitatea ta privată, le considerai sacre. Acu tot timpul se coțăie cineva la vedere, pe unde apucă, își exhibă sfârcurile, moliciunile și snagă, de-își vine să te întrebă dacă a fost cândva ceva curat și serios în această afacere, din care au ieșit, la urma urmei, mariile poeme ale lumii. Toți am susținut și am dorit și am gemut de placere; dar acum, cu regulatorii de profesie pe bandă, imitați de adolescentii noștri, chestiunea pare fără temei și nu dă loc la mari fiori sau nostalgie, căci e densă ca peria, abundentă ca ploaia acidă, bagatelizează și fără prej, cătelescă. Dă-i cu sexul până la ziua! Și nu ne dăm seama ce valență fecundă se pierde prin sarbădă bagatelizează.

Dar bagatelizearea este acum, în epoca post-industrială și informatică, regimul comun. De cum cu CD-urile muzica interesează mai puțin, căci plouă și cu ea peste tot, iar cu cărtile ninge. De aceea poata n-avem astăzi nici un mare slăgăru și nici o mare carte. Hit-uri? Câte vrei! Orchestre? Mii! Totul la îndemână! La îndemână alcooluri, droguri, paradișe artificiale! Rezultatul? Nu mai valorează cîine știe ce. Se omoară peste tot oratori să peroreze, de politică, de morală, de filosofie! Ei și? Bagat! Îi ascultă că n-ai altceva mai bun de făcut. Apoi muți. Te plictesc. Te obosesc. Te păcălesc.

Știi bine că te păcălesc și te escrochează. A ajuns un loc comun. Știi că în fiecare zi se dau „tepi” și „tunuri” fabuloase. Nu te mai miră, n-ai reactivitate. Știi că se fură pe rupte și nu prea se face închisoare, dar înghiți noxa care, prin abundență a devenit elementară, cronică, nu te mai impresionează, s-a bagatelizează. Bagat politica, bagat diplomația internațională (mereu aceleași clișee!), bagat terorismul și mafia, o să săracim pe capete și o să murim pe capete fără reacție emotivă sau voluntară, fiindcă, după atâtă manipulare și condiționare, viața a devenit o sinistră bagatelă și aşa-zisul progres a pulverizat toate valorile ei.

REFORMA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI recuză ambiguitatea și eclectismul

Conf.univ.dr. Ion N. ȘUȘALĂ

În articolul precedent militam ca, alături de cele două așa-zise „principale limbaje”, să fie reconsiderate – nu ca principale, ci ca vitale – și celelalte limbaje neverbale, între care și limbajul artelor vizuale. Pentru că am convingerea că a venit vremea ca și la acest prim, fundamental nivel al învățării, al acumulărilor pentru întreaga viață fiecăruia individ, între rațional și sensibil, între disciplinele bazate pe convențiile verbului și ale matematicii, pe de o altă parte, și celelalte discipline, pe de altă, să se institue acel definitiv și ireversibil echilibru pe care doar Renașterea îl-a cunoscut în istoria civilizației.

Pentru că discriminarea limbajelor și, evident, a disciplinelor este cel puțin nefierască. Apoi, pentru că de fiecare dată când personalitatea umană a fost pusă într-o acsemnată compunere strâmbă, dezchilibrată, însăși stabilitatea omenei a avut de suferit. Și avem, în acest sens, în vedere argumentația și avertizarea unei celebrării de talia lui Herbert Read (din lucrarea sa „The Education through Art”), că lumea a ajuns la „prăpastia care desparte astăzi pe omul cu sensibilitate de omul concepției”.

Nu există argumente și nici justificări serioase pentru ca alfabetizarea inițială să se bazeze doar pe două limbaje (verbal și matematic). De fapt, orice alfabetizare principal incompletă devine un nonsens; nesituarea pe același plan de importanță și, implicit, de eficiență (comparabilă cu al limbajelor (disciplinelor) zise „principale”) a limbajului vizual, a asimilării elementelor gramaticale și de tehnologie artistică de bază ale culorii (picturii), liniei-punctului (graficii) și volumului sau formei tridimensionale (modelajului-sculpturii) arc consecințe negative și asupra celuilalt concept, al achizițiilor fundamentale.

Este adevarat că între programele „Curriculum-ului Național” este și una de „educație plastică”, prezență care ar avea darul să ilustreze tocmai contrariul afirmațiilor noastre de până acum. Dar prezența acesteia nu este suficientă pentru a se putea susține că alfabetizarea inițială este, inclusiv, vizuală, iar alături de achizițiile fundamentale din domeniile limbajului oral și scris, precum și al calculului aritmetic, se regăsesc și prevederi care să se finalizeze în achiziții vizuale fundamentale. Mai mult, prin câteva obiective de referință și exemple de activități se reactualizează și, e de recunoscut, cu o oarecare abilitate, două vechi principii de pedagogia artei, negate nu numai de progresele din ultimele decenii ale psihologiei experimentale, ci și de epistemologia artelor vizuale: al desenului-model sau după model și al desenului din observație, intuitiv sau după natură. Redat ad-hoc din programă pentru clasa I, prevăzute, deci, pentru copiii de 7 ani, vîrstă de mijloc a ciclului în discuția, iată-le (sublinierele ne aparțin): „realizarea unor compoziții libere și a unora după model”, „exerciții de observare pe imagini (reproducere)

artă) a formelor plastice”, „exerciții de identificare a diferențelor formă din natură pe imagini (reproducere de artă) ca: forme de obicei, forme geometrice, forme plastice (sic !)”, „exerciții de reprezentare liberă, liberă, da, dar față de ce anume cunoștințe de valoare, assimilate până la accastă vîrstă, liberă ? ! – n.n.) a spațiului natural”, „să înțeleagă (de reținut: la 7 ani! – n.n.) deoseberea dintre elemente ce compun spațiul natural și reprezentarea lor plastică”, „să recunoască grupele de culori și nonculori în natură, pe planșe didactice și pe imagini – sic” – (reproducere de artă)”...

Nu pledăm, evident, pentru întoarcerea spațului la natură, ci împotriva studierii ei, chiar și numai intuitive la aceste vîrstă cărora, firesc, le lipsesc „instrumentele” gramaticale și tehnologice necesare, după „modele de reprezentare” (de regulă, academiste) care – au dovedit-o atâtă decenii de încercări ale „învățământului inteligențial al desenului”, instituit și numit așa la începutul secolului nostru – sunt, chiar dacă impunerea lor a fost involuntară, nu numai inadecvate, ci și traumatizante, inumană în ultimă instanță pentru foarte mulți copii – nu susținem nici observarea (cerșetarea) naturii ca pe un dicționar, nici atunci când există nevoie justificată de a-i prelua sugestiile ei, „cromorfemice” fără ca elevii în cauză să fi achiziționat deja capacitatele (gramaticale) și mijloacele (tehnice) specifice, vitale.

Revenind, în încheiere, la extraordinară idee a achizițiilor

fundamentale nu putem ignora urgența revizuirii actualelor programe de educație plastică, decantându-se ceea ce este autentic în sprijinul reformei și eliminându-se toate rezidurile. Pentru că – și trebuie să recunoaștem și această posibilitate – reforma învățământului românesc poate eșua și prin **ambiguitatea** și **eclectismul** unora din prevederile ei de detaliu, iar pe studenții noștri de la Colegiul Universitar Pedagogic din Câmpulung-Muscel nu-i putem „hrâni” doar cu „abstracțiuni”, ci pentru a-i transforma (teoretic și pragmatic, deopotrivă) în militanti ai reformei – și cu hrana mai consistentă a concretizărilor, limpezi până în cele mai mici detaliu, ale prevederilor ci vitale.

ABONAMENTE

LA REVISTA

„OPINIA NAȚIONALĂ”

La toate oficiile poștale din țară se pot face abonamente la revista noastră.

Costul unui abonament:

- **8.400 lei pe trei luni;**
- **16.800 lei pe șase luni;**
- **33.600 lei pe 12 luni.**

**ÎN CATALOGUL DE DIFUZARE
A PRESEI AL S.C. RODIPET - S.A.
REVISTA ESTE ÎNSCRISĂ LA
NUMĂRUL 2.256**

VEACUL CARE SE ÎNCHEIE

Prof.univ.dr. Damian HUREZEANU

Dacă vom surprinde cu privirea cele două puncte liminare ale veacului nostru – începuturile sale și perioada de sfârșit pe care tocmai o traversăm – vom face o constatare frapătoare: omenirea s-a schimbat prea puțin în fisionomia centrului său de greutate, în valoarea civilizaționale pe care le-a afirmat, în raporturile centru-periferie, în ansamblul polarizărilor care îl definează conținut.

Este, desigur, paradoxal să ajungă la această constatare – care poate fi subiectivă și deci contestabilă – după un veac suprasaturat de istorie, de zguduire extraordinare, de războiuri distrugătoare, de atrocități inimaginabile, de transformări uriașe, de tensiuni enorme, de balansuri în marginea abisului nuclear, de crize economice devastatoare, de mișcări de eliberare la scară planetară, de modificări considerabile în harta politică a lumii.

Dar cum arată azi faptele? Un Occident sigur pe sine, aproape ca și acum un veac, un Occident care definește, ca și atunci, supremacia financiară și bancară asupra lumii, având, este drept, ca monedă etalon dolarul și nu lira sterlină.

În privința producției industriale, Occidentul definește la începutul veacului circa 77,5% din producția mondială manufacturată. În 1980 a ajuns la 57,8%. O scădere sensibilă datorată în special ritmului rapid de creștere economică a fostelor ţări sociale și a căror pondere s-a urcat de la 9% în producția mondială a anului 1938, la 21,2% în 1980.

Occidentul a remontat în mare măsură situația în ultimul deceniu și jumătate al veacului nostru datorată nu atât ratei accelerate a creșterii economice sale, cât scăderilor dramatice ale producției din fosta zonă socialistă, conjugată, în ultima vreme, cu perturbările economico-financiare din Asia de sud-est și din America Latină. În acestă conjunctură s-a ridicat din nou platforma ponderii economice occidentale în ansamblu celor mondiale.

În ceea ce privește puterea de expansiune a marilor companii capitaliste, I.G. Duca descria în ziarul „Universul” la început de veac „fenomenul” Morgan. Cu cele cinci miliarde de dolari la care se ridica capitalul său, ajunsese să controleze pachete însemnante din flota maritimă mondială, căile ferate, producția de petrol, alte sfere importante ale economiei. Se contura, astfel, după Duca, un posibil „imperiu” american îngrijită economia mondială (dacă tendințele semnalate de el ar fi continuat). Sigur, predicția lui Duca avea mai mult valoare de avertisment și de perplexitate în fața unui fenomen reprezentativ, atunci, o noutate.

Peste aproape un veac nu s-ar putea spune că forța companiilor transnaționale s-a diminuat. Sunt mai multe, mai ramificate, dar având, probabil, o putere comparabilă cu cea a trustului Morgan, evocat de I.G. Duca la început de veac.

Poate să fie întrebătorul care se pune: Pe plan militar, Occidentul își păstrează, după prăbușirea Uniunii Sovietice, o superioritate tehnică copleșitoare. Este adevarat, armamentul a proliferat și în alte țări. În cîteva ani recenti s-a cumpărat în lume armament de peste 180 de miliarde de dolari. După standardele de acum cîteva decenii, anumite țări s-ar putea considera înarmate. Dar cheilorile militare occidentale s-au ridicat la peste 530 de miliarde de dolari anual, organizările, dotarea tehnică ultrafosfatată, prezența bazelor militare în punctele strategice neșvagrite ale lumii, imensa superioritate în domeniul aviației și mariile de război fac astăzi imposibilă o lăsată de anvergură cu blocul militar occidental personificat în NATO și

pentru a integra organic asemenea fenomene; știință și tehnica au cunoscut un dinanism extraordinar, mobilitatea socială a devenit trepidantă, procesul istoric s-a universalizat literalmente; distanțele între țări și continente s-au pulverizat.

Acestea sunt procesele de lungă durată care au sedimentat caracteristicile vremii noastre, și-și pus în special sigiliul pe existența oamenilor celei de-a doua jumătăți a secolului nostru și, mai ales, a ultimelor două trei decenii.

Sigur, înălții ultimii ani ai secolului al XIX-lea și începutul veacului nostru indică semnele unor deschideri uimitoare spre fenomene care anunțau în nuce căile ulterioare ale vieții materiale și sociale a oamenilor. De fapt, atunci s-au făcut descoperirile epocale în tehnici și în știință care vor transforma ulterior viața oamenilor: teoria relativității, descoperirea radioactivității și a nucleului atomic, teoria cuantică a luminii, invenția radioului și a cinematografiei, a avionului – iar ceea ce devreme (1887) a automobilului, folosirea pe scară largă a combustibililor lichizi și a electricității.

În artă, în literatură, în viața spirituală s-au afirmat noile curente care au dat substanță creației moderne contemporane – de la expresionism la suprarealism, de la simbolism la dadaism, de la psihanaliză la filosofia analitică.

În 1901 facea senzajie o știere apărută în publicații noastre: Gheorghe Valentin Bibescu a străbătut distanța Paris-București, de circa 1700 de km, în 50 de ore cu viteza, considerată record, de 34 km pe oră!

Și tot presa românească manifestă o veritabilă pasiune, începând de prin 1908-1910, pentru inserarea științelor despre primele zboruri aviatice. Ziarul „Universul” apropoe că nu omitea nici un zbor notabil satisfăcănd, probabil, o curiozitate comparabilă cu fantasticele lansări ale rachetelor în spațiu cosmic din anii '60-'70.

Se putea însă bănuia la începutul veacului traictoria ulterioară a implementării descoperirilor științifice și tehnice? Veacul nostru ține strâns capetele sale prin unele descoperiri care au avut loc atunci pentru a invada ulterior, prin evoluțiile pe care le-au înregistrat aceste descoperiri, realitatea noastră istorică, presânzintru în fel asupra existenței oamenilor, prescriind modele, generând și robotizând comportamente, resemnificând însemnele ale civilizației, încercând să supună sub rindcau sa uniformizare un

universalism impossibil de atins într-o lume în care unitatea continuă să fie străbătută de fali adânci de ordin economic, politic, religios și cultural spiritual, de rupturi de interes și disensiuni care moșenește sub aparență unificatoare a unor principii, valori și simboluri dincolo de care se întrevăd tentații hegemonice și dominoare. Încăt marea problemă a sfârșitului de veac ar fi următoarea: vor reuși puterile lider ale timpului nostru să procedeze în aşa fel încât să realizeze consensul celorlalte popoare în jurul obiectivelor globale pe care le urmăresc și a finalității obiectivelor lor, sau aceste obiective și strategii sunt prea evidențiate de partizanate și interese mărginile, care nu pot fi acceptate, ea atare, pentru că nu poartă în ele însemnele unui nou umanism creator?

Încăt marea problemă a începutului de veac și de mileniu nu este, după mine, nici aceea a cufundării în religiozitate, nici a unui spiritualitate eterică ca antidot împotriva excesului tehnizării societății, ci a atingerii unui nou umanism care să înfrâurească deopotrivă sentimentul existenței individului și înnobileara acestui sentiment, funcționarea instituțiilor publice și mecanismelor politice-statale, dar să inspire și marile direcții ale politiciei mondiale. Dacă o țară sau un stat puternic își motivează intervenția în orice colț al lumii sub cuvânt că are acolo interes esențial (sau vital) și nu o face dintr-o porningă altruistă, din comandamente superioare ale ideii de justiție, de înțelegere și armonie între țări și popoare, atunci în lume nu se poate clădi o ordine efectivă, o „ordine în găndire”, cum spunea Nicolae Titulescu într-un celebru discurs al său din 1937, și, pe cale de consecință, o ordine în lucruri. Privilegiul de a conduce în lumea nestatornică de astăzi însenmă, în orizontul umanismului de care am amintit mai sus, imperativul de a face din moralitate o datorie sau, în sens kantian, de a moraliza expresia cea mai vie în împlinirea datoriei.

Așa încăt, judecând arhitectonica lumii de azi din perspectiva teoricii civilizațiilor și considerând că secolul XX găsește la timona istoriei civilizației occidentale, acesteia îi revin cu atât mai mult îndatoriri superioare, care exceed proprietățile imediate, spre a introduce efectiv mai multă armonie, mai multă siguranță, mai multă încredere a oamenilor în justiția istorică și în forțele proprii.

PROTECȚIONISMUL ÎN DESUETUDINE ?

Lector dr. Dorel AILENEI

Conflictul comercial internațional destul de frevențios scot în evidență faptul că problema obstacolelor protecționiste nu este pe deplin rezolvată. Dacă avem în vedere doar fricțiunile dintre cei trei mari poli economici ai pieței mondiale, SUA, Uniunea Europeană și Japonia se poate observa că arsenalul protecționismului a devenit doar mai subtil, dar nu a fost abandonat în totalitate. În ceea ce privește țările slab dezvoltate, ori cele în curs de dezvoltare, se observă că acestea sunt nevoie uneori să ia măsuri protecționiste directe, chiar cu riscul incălcării unor acorduri de liber schimb la care sunt parte semnatari.

După cum se știe, primul promotor al protecționismului a fost economistul german Friedrich List, care, în carte sa *Sistemul național al economiei politice*, critica aspru principiile librale ale lui Adam Smith în legătură cu comerțul internațional. List arăta că înșiș Anglia a adoptat o politică protecționistă accentuată în perioada de dezvoltare a industriei. La această dispută se asociază frecvent practicile protecționiste cu numele lui F. List, pe cînd principiile comerțului internațional liber sunt atribuite în primul rînd lui A. Smith. Problema ar fi deo-

de domeniul istoriei găndirii economice dacă șocul tranzitiv la economia de piață nu ar fi afectat o bună parte a estului Europei. În căutarea de sensuri pentru transformările care au loc în această parte a lumii s-a apelat direct, sau indirect și la opera lui Smith, ca la unul dintre fondatorii teoriei economice de piață moderne. Astfel, liberalismul economic, în general, și al comerțului internațional, în special, au fost pe larg imbrățisat de către promotorii economici de piață. În acest context, a aminti de protecționismul par anacronic, ideea conducănd la List, respectiv la un fel de moft prusac de pe vremea războinicului Bismarck. Surpriza este că înșiș Smith era favorabil măsurilor protecționiste atunci când situația o impunca. De exemplu, el recomandă stimularea zootehnicii în provinciile de la granița cu Irlanda ca pe o măsură de protecție împotriva importului de vite din această țară. Aceasta face să se mai revizioneze prejudecățile privind protecționismul. Totuși, efectele negative ale măsurilor protecționiste exagerate fac necesară limitarea acestuia, iar acordurile internaționale pentru liberalizarea fluxurilor comerciale internaționale impun o rafinare a măsurilor protecționiste.

Sunt înțelegeri, se poate spune că necesitatea protecționismului este dată de protejarea unor activități economice, foarte importante pentru economia unei țări, în special pentru cele legate de reclamele de apărare. Dezavantajele protecționismului sunt legate în principal de costurile noi ridicate provocate de tarifele variale și de mediul concurențial mai puțin apropiat. Aceste costuri sunt importante de consumatorii interni, oprirea protecționism/liberismul comercial putând fi abordată ca o alternativă privind costurile unor politici economice. Această problemă devine mai clară dacă este abordată din perspectivă strategică. Astfel, se vă observă că există un principiu strategic care spune că avantajul este de partea celui care atacă¹, sau altfel spus, cea mai bună apărare este atacul. Aceasta face ca protecționismul să fie însoțit cu măsuri de subvenționarea exporturilor, respectiv de promovarea exporturilor. De partea piețelor sănătatea apărăre recurge la metode mai subtile de descurajare importurilor pentru anumite bunuri economice.

Deoarece majoritatea acordurilor comerciale internaționale sanctionează practicile de subvenționare directă a exporturilor, ori de dumping, se recurge adeseori la măsuri mai rafinate pentru promovarea exporturilor. În acord cu principiile marketingului, promovarea unui bun economic este precedată de promovarea imaginii aceluia bun, iar unor de acțiuni care să pregătească receptivitatea cumpărătorilor potențiali. Fiind vorba de mulți adeseori eterogene de bunuri și servicii, promovarea nu mai poate fi limitată doar la imaginile acclor bunuri. Companiile care produc o diversitate de produse, ori marile firme comerciale își vor promova propria imagine (în specă propria marcă) ca pe o bază de penetrare pe piață internațională. În mod logic, apare întrebarea: *ce instrument se poate folosi cu o rază de acoperire mai largă în cazul politicilor comerciale promovate de diferite state?*

Răspunsul este mai simplu decât ar părea. Instrumentul este *stilul de viață al consumatorului* din țara respectivă. Se va observa că disputele generate de produsele mass-media au direct sau indirect legătură cu promovarea unui anumit stil de viață. De exemplu, nu întâmplătoare a fost reacția franceză (comunitară) prin vocea cunoscutei personalități Nana Mouskouri, la adresa folosirii exclusive a limbii engleze în rețelele INTERNET². La fel considerăm că principala problemă a diferențelor comerciale dintre SUA și Japonia, constă în modul de viață foarte diferit al consumatorului nipon. Însă atitudinea față de consum a japonezului este în mare parte opusă aceleia a occidentaliilor. Este semnificativ faptul că negociatorii americanii insistă pentru ca partea japoneză să-și lărgescă piața internă pe baza încurajării consumului (inclusiv prin măsuri de ridicare a nivelului de trai). De o manieră similară putem vorbi de un model al stilului de viață european, opus în unele privințe celui american. Această fricțiune dintre stilele de viață americana și cel al altor țări dezvoltate rezultă și din poziția sociologului britanic Eildridge Cleaver, cu privire la îngrijorarea (chiar panica) ce există în legătură cu faptul că: *destinul întregii rase umane depinde de rezultatul a ceea ce se întâmplă astăzi în America*. Aceasta reprezintă o realitate socată pentru restul lumii: *aceștia (restul lumii – n.n.) ar trebui să se simtă ca pasagerii unui avion supersonic care sunt obligați să privească neaflării în timp ce un grup de drogați, hîp, cindăji (și au putea adăuga: de bătrâni generali senile de la Pentagon) și nobani se lugă pentru a prelua controlul (avionului – n.n.) și locul pilotului*³.

Este adevarat că, la baza unor stiluri de viață stau adesea valori universale ale culturii și civilizației umane, dar percepția acestor stiluri de viață este puternic influențată (deturată) de sisteme axiologice pragmaticice.

1. Sun Tzu, *Arta războinului*, Editura Militară, București, 1976, pag. 42

2. *The Economist*, 21/12/1986, *Language and electronics*

3. David Frost & Michael Shea, *The Mod-Atlantic Companion*, Collins, Glasgow, 1986, p.4.

(Continuare în numărul următor)

INTERESUL NAȚIONAL

ÎNTR VOCATIA CULTURII SI ... UN BUGET DE AUSTERITATE

(Continuare din pag 1)

INTREBARE. Iar între timp, situația cetăților dacice, de pildă, se înrăstășește. Starea lor critică nu este și ea un argument pentru intervenția mai rapidă a UNESCO?

RĂSPUNS. UNESCO nu include pe lista patrimonială obiectivele în funcție de starea lor critică. O situație critică este chiar dezavantajosă din acest punct de vedere. El conferă doar o atenție a relevanței universale a monumentului.

INTREBARE. Să noi ce facem de vreme ce asemenea monumente se deteriorează? În spațiul de la Sarmisegetuza, bunăoară, s-a intrat cu plugurile, amenajările arheologice au fost distruse sub privirile altor organe locale, dar și centrale. Ce remediu există?

RĂSPUNS. Acolo noi am cumpărat 6,5 sau 7 hectare pe bani ministerului. Au fost achiziționate de noi direcție cele mai importante terenuri. Suprafața pe care ar trebui să o cumpăram, pentru că să opri orice acțiune asupra terenului istoric al Sarmisegetuzei, ar fi, însă, de vreo 15 hectare. Din păcate, acolo nu toți proprietari vor să vândă terenul, ori dacă vor să înlătură la prețuri foarte mari pentru că au simțit că aici este un mare interes public. Sperăm, totuși, să le obținem în cele din urmă, la rigoare chiar printr-un schimb de terenuri.

INTREBARE. Domnule ministru, nu vă ascund că mă uimește și un alt fapt: caracterul fugativ cu care s-a amintit, în această conferință de presă, Instituirea unui AN EMINESCU, prilejuit de împlinirea a 150 de ani de la nașterea poetului nostru național. Bine conceput și organizat, un asemenea eveniment poate înălța prestigiul României în lume mai mult decât orice demers politic. De ce ați vorbit atât de puțin despre acest eveniment? Cumva ideea ca atare nu vă aparține?

RĂSPUNS. Inițiativa este a noastră, noi am hotărât să facem acest demers pentru că anul 2000 să fie ANUL EMINESCU, desfășurat între 15 ianuarie 2000 și 15 ianuarie 2001. L-am conceput ca pe o punte de frumusețe între mileni. Amplarea evenimentului este ilustrată și prin conținutul de inițiativă, din care fac parte Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Educației Naționale, Academia Română, Fundația Culturală Română, Uniunea Scriitorilor și noi, Ministerul Culturii. S-a alcătuit și un corpus de gânditori care să coordoneze întregul eveniment. Pentru ca să putem avea garanția guvernamentală a acestor acțiuni, acum două săptămâni, într-o ședință a Cabinetului, am trecut o Notă de Guvern – aşa se numește ea – prin care Executivul aprobă inițiativa și, mai mult decât atât, Primul Ministru ratează prevederile de desfășurare a acestor acțiuni. Urmează un lucru foarte complicat, acela de prezenteră a pachetului de acțiuni care să ducă și la realizarea unui deviz. Deocamdată nu avem acoperire finanțări nici una dintre acțiunile propuse.

INTREBARE. Ce proponeri concrete aveți în vedere pentru definirea ANULUI EMINESCU?

RĂSPUNS. În prezent, avem proiecte luate – și zice, până la capăt – de către autoritățile locale și

să organizeze momente evocatoare. Avem, deci, un proiect ambicios, dar și foarte costisitor, în raport cu actualul buget deusteritate. Oricum, proiectul trebuie să fie început mai devreme, pentru că Eminescu s-a născut la 15 ianuarie și până la împlinirea celor 150 de ani nu mai este mult. Dacă s-ar fi născut la 15 iunie am fi avut șansa bugetului pe anul 2000, la care oricum vom apela, binelalteles. Dar grosul pregătirilor vor trebui să fie făcute în acest an.

INTREBARE. Manifestarea are și o participare internațională? Dacă da, în ce dimensiune și cu ce reprezentare?

RĂSPUNS. Ne gândim serios și la acest aspect. Vrem ca 15 iunie 2000 să fie momentul de culme la care să chemăm pe toți invitații la Ispotești. De aceea redidem editiile eminesciene trebuie să înceapă de pe acum.

INTREBARE. Nu credeți că e totuși cam fără și că evenualele improvizări riscul să umbrească semnificația acestei remarcabile inițiative?

RĂSPUNS. Noi am gândit-o din timp, dar, vă mărturisesc, greutățile economice ne-au cam dat peste cap. Nu avem bani. Bugetul Ministerului Culturii abia ajunge pentru administrarea celor 88 de instituții ale noastre, pentru reparațiile curente și alte asemenea. Suma pentru restaurarea monumentelor, specificată

ca atare în buget, este de numai 187 miliarde lei pe totă ţară, inclusiv pentru cele 18 clădiri de patrimoniu în care se află instituții pe care le administram, precum Filarmonica, Muzeul Național de Artă, Mogoșoaia, Muzeul Colecțiilor de Artă și...

INTREBARE. Dacă ați fi invocați, în plenul Guvernului și în Parlament, acest eveniment de referință, care este ANUL EMINESCU, nu să se pută repartiza, din totalul bugetului, o cotă parte anume pentru susținerea acestei inițiative?

RĂSPUNS. În Parlament a existat, în acest sens, un amendament la buget. O doamnă deputată de Botoșani a solicitat, pentru ANUL EMINESCU, 3 miliarde lei, care să fie specificați ca atare în buget. Amendamentul a fost respins, încă din comisiile de buget-finanțe, pe motiv că „n-are relevanță”. Când s-a rediscutat amendamentul în plen, rezultatul a fost același. Eu am anunțat că am pornit deja acțiunea și că un asemenea eveniment va costa. Sperăm, însă, că vom găsi și alte resurse.

INTREBARE. Altintineri ar rezulta o improvizație compromițătoare, nu credeti?

RĂSPUNS. Într-adevăr. Și tocmai de aceea ne strădum să iasă totul cât mai bine.

RECUNOAȘTEREA RECIPROCĂ A DIPLOMELOR ANGAJAMENTE SAU SUBTERFUGII?

Apare, recunoașterea reciprocă a diplomaelor nu ridică probleme. Prin încheierea unor acorduri bilaterale între state se poate ajunge la orice soluție. Dar numai aparent. Pentru că, în realitate, abia de la acest punct înainte apar praguri greu surmontabile. Recunoașterea diplomaelor presupune echivalarea lor, dar echivalarea pornește de la identitatea planurilor și programelor de învățământ, a duratei și structurii ciclurilor de pregătire, a tehniciilor de verificare și.a.m.d. și în diversitatea apărută fulgerator astăzi în cuprinsei disciplinelor și tehniciilor de studiu, cu greu se mai poate năzūi spre o asemenea identitate.

Convenția de la Lisabona, încheiată în anul 1997 sub autoritatea Uniunii Europene, cauță cel puțin să simplifice, dacă nu să soluționeze asemenea probleme. Aici se prezicează că pentru o diplomă de liceu bunăoară, care în ţară de origine dă dreptul de a urma în învățământul superior, un asemenea drept trebuie să fie valabil în orice ţară semnată. La fel se pune problema și în privința diplomaelor universitare, chiar dacă termenul cu care se operează cel mai adesea este cel de recunoaștere, nu de echivalare a diplomaelor. România se numără printre semnatarii acestei convenții, alături de multe alte state precum Danemarca, Franța, Germania, Sfântul Scaun, Islanda, Luxemburg, Malta, Norvegia, Portugalia, Suedia, S.U.A. și multe altele. Convenția de la Lisabona a fost ratificată deja de Parlamentul României și promulgată prin decret prezidențial. Se aplică, însă, în toate prevederile sale. Și cum această convenție recomandă crearea unor结构uri instituționale cu caracter național, care să investigeze raporturile de colaborare educatională dintre state, să faciliteze circulația largă de informații, să negocieze și să simplifice încheierea de convenții bilaterale, o asemenea structură instituțională a fost deja înființată la noi sub denumirea de **Centrul național de recunoaștere și echivalare a diplomaelor**.

Două Daniela Gârboiu,

directoarea generală a acestui Centru, ne-a vorbit pe larg despre activitatea desfășurată aici și care se integrează în avangarda procesului de reformă a învățământului românesc. Prin INTERNET are legături cu centrele similare din țările europene, înregistrează și analizează schimbările educaționale europene, întreține un dialog fertil. Așa se face că, într-un timp record, s-au încheiat convenții de recunoaștere reciprocă a diplomaelor cu Ungaria, Moldova și Slovacia, convenții deja ratificate prin parlament. Cu Ucraina și Bulgaria s-au perfectat convenții asemănătoare, urmând ca ele să fie curând integrate într-o hotărâre de Guvern sau parlamentară. Înțelegeri similare se

negociază acum cu Rusia și Polonia, iar partea turcă a acceptat recent un proiect preliminar. În acest cadru, până la sfârșitul lunii februarie a.c., cifra diplomelor recunoscute reciproc a depășit 1.560.

Raporturile cu țările occidentale cunosc, din această perspectivă, o sensibilitate intensificată. Cu multe dintre aceste țări avem deja înțelegeri interuniversitare ori cooperări în cadrul Programelor SOCRATES, LEONARDO și TEMPUS, în baza cărora echivalările se fac direct la respectivele instituții de învățământ superior ori în cadrul Conferinței naționale a rectorilor din fiecare țară. Toate acestea constituie etape

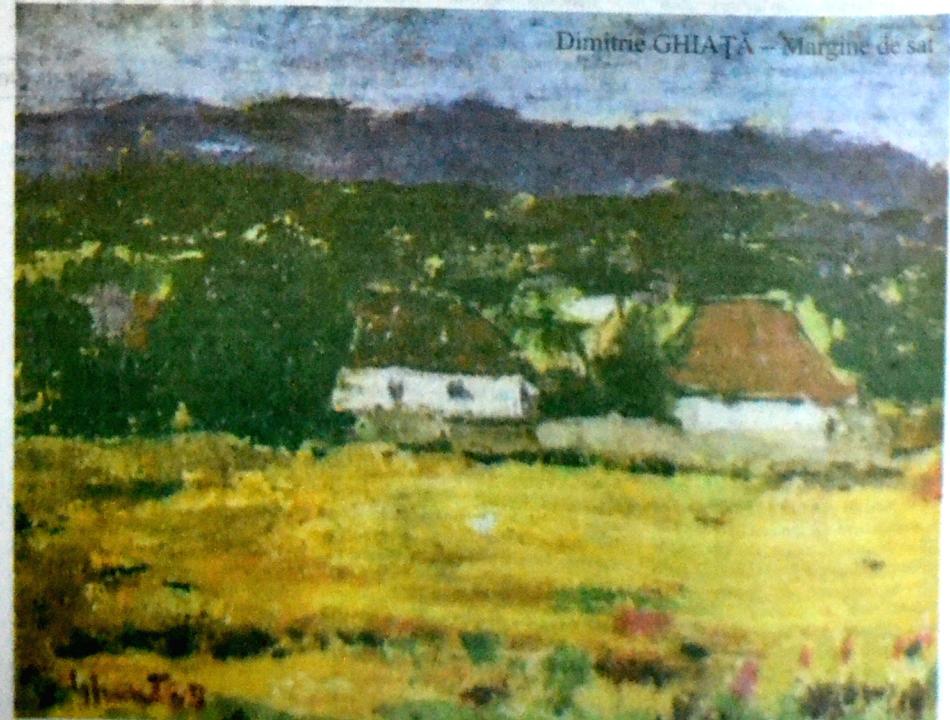
pregătitoare în vederea încheierii de convenții bilaterale stabile, asemenea celor interbelice în virtutea cărora bacalaureanii români, de pildă, erau integral recunoscuți în Franță.

Se aștează adesea că procesul unificării europene să anticipă, probabil inclusiv prin acțiuni de recunoaștere și echivalare a diplomaelor. Realitatea este mult mai complexă decât pare. România are, într-adevăr, interese ca diplomele să nu fie recunoscute în Republica Moldova, în Ucraina, în Ungaria și în alte țări unde relația etnică română care vă își obține o diploma în România, după care se intore să profiteză în similară lege de bătrâna. În convențiile încheiate pe acastă temă, asemenea drepturi se cer riguroase formule, inserție astfel încât să nu îngăduie practica **dublei miscuri**. În ce constă această practică? Mai întâi, în jocul terminologic de român/moldoveni. Înțelegerile bilaterale, pe care noi le aplicăm corect, uneori nu și găsesc reciprocă firescă, întrucât români din respectivele țări, și care obțin diplome în România, sunt în cele din urmă declarati... moldoveni și, ca atare, convenția nu se mai aplică și în interesul României. În asemenea cazuri, partea română nu a fost suficient de vigilentă încât, în etapa elaborării convenției, să stipuleze prevedere că între moldoveni și români nu există nici o deosebire etnică și că, deci, orice discriminare pe această temă este neavenuită și inadmisibilă. Prin această neatenție (sau exces de bună credință) s-a creat un spațiu de manevră util celor care, mai ales în domeniul învățământului, nu și urmăresc decât propriile interese.

În plus, unele țări acceptă recunoașterea oficială a diplomaelor, dar o asemenea recunoaștere are doar un caracter academic, pe baza ei fiind recunoscut ca inginer, ca medic, dar de aici și până la a profesa rămâne o cale lungă. Tot felul de organizații ori asociații profesionale au adeseori forma unor structuri închise, nu te acceptă în sănul lor ca străin, decât după un lung periplu de probe verificătoare, de examene suplimentare pe care, cel mai adesea, mulți dintre profesioniștii lor autohtoni nu le-ar putea trece. Astfel încât și se recunoaște calitatea de medic, dar o asemenea meserie n-o poți profesa. De aceea, în cele din urmă, acordurile bilaterale dintre state au un caracter fluctuant.

Să fim avizati asupra unor asemenea practici, să învățăm din greselile făcute și să veghem ca procesul de integrare europeană, inclusiv pe calea recunoașterii reciproce a diplomaelor, să se răsfrâng egal de beneficiator și asupra noastră, nu doar asupra partenerilor noștri!

Mihai IORDĂNESCU

Dimitrie GHIȚĂ - Marginea de sat

Marcel IANCU - România

Tinere valori la Universitatea "Spiru Haret"

Studenta
Maria
Stroia

La numeroasele facultăți de la Universitatea "Spiru Haret" învață oameni de studenți buni și foarte buni, care onorează Alma Mater și răspundător, prin rezultatele lor din afara școlii, strădaniile cadrelor didactice. Una dintre ei, deosebit de înzestrați, s-au impus ca ziaristi cunoscute în presă scrisă și vorbită, căruia au publicat remarcabile volume de proza și de poezie despre care ați pusă astăzi din cunoștiște de specialitate ale revistei "Opinia națională".

Recent, la Muzeul Satului, publicul bucureștean s-a întâlnit cu o expoziție de talentată interpretă de muzici populară, Maria Stroia Nicolescu, cu prelejeri lansările casetei cu formeclătoare Deine, boabele și balade din zona folclorică a Olăriei. Sunt cîntecuri răscăldătoare care reflectă viața omului de la leagă la moartă, sentimentele lui fundamentale care-i configuroază prezentul etnopsihologic, concepută în deosebită vremea tradițională, astăzi înțărătoare omul", despre bone și mănuși, despre moșni și drojdie, despre viață și moarte, care se reflectă general în acel strivirea și fulvozitate Cântecelor Bradului. Toate acestei genuri de gânduri și sunșiri, mărturisite în balade, în bucuri și în dans, în care numele nostru îl „cățează” bogăția de care noastră – cum zice un său din Balata următoare – poet O. Carp – e reprezentată magistral, cu talent de excepție, de studenta Facultății noastre.

Prof.univ.dr. Ion Dodu BĂLAN

Un talent deosebit

În iunie anului 1990, o elevă interpretă bucurătoare și surprinzătoare din municipiul Călărași și, implicit, juriul invitat, prin originalitatea reprezentării și nivelul performanței artistice, au avut prilejul

recunoscând numeroasele distincții obținute la festivaluri, confirmate apoi prin participarea la Topul filarmonicii interpréti, organizate de Societatea Română de Radiodifuziune sau de înregistrările care au urmat.

Punându-pentru cîntecul folcloric, dar și o anumită tenacitate transilvăneană, insotită de discreție, au condus la o continuă slăfuire a stilului și pregătirea profesională prin instituții de specialitate. Remarcabilă solistă de astăzi a Ansamblului bucureștean „Cociărila” și

„Deine” este studentă a Facultății de Muzică de la Universitatea „Spiru Haret”

Reperitoriu astăzi de-a lungul timpului este impresionant, cuprinzând cîntecuri folclorice, domine, balade, cîntecuri ceremoniale, bogate melodiile de joc, zonele ca: învățătă, blîngă, hășegă, hote. În repertoriul său solistic a tinerii să includă mai ales cîntecuri doamne în care excedării ca timbru vocal și ornamentația specifică,

Prof.univ.dr. Gheorghe OPREA

"Legislația pentru carte în România" Mult așteptatul pas decisiv

Într-o perioadă în care seminale tot mai îngrijorătoare atrag atenția asupra faptului că piața de carte a intrat într-o recesiune severă, o dezbatere pe o asemenea temă acută nu poate fi decât benefică. Iar organizarea Seminarului internațional „Legislația pentru carte în România”, la Palatul Parlamentului, în Sala Drepturilor Omului, de către Consiliul Europei, Camera Deputaților, Ministerul Culturii și Centrul de carte german are o relevanță aparte într-un context economico-social nu tocmai fast. Pentru că, în România, bugetul destinat culturii în loc să fie de 1% din PIB, așa cum recomandă UNESCO, în 1999, este doar de 0,11% din PIB. Or, în asemenea condiții de maximă austerație, abordarea, într-un amplu registru tematic, a politicii de carte în relație directă cu drepturile omului, sub impulsul binefăcător al Programului „Guvernele iubesc cărțile”, inițiat exact în urmă cu un an, la Târgul internațional de carte de la Leipzig, când România era invitată de onoare, pare a fi o mare sănătă. Șansa de a ne apropia de standardele europene în acest domeniu, care, în alte țări, are realmente o importanță strategică, la noi în țară frustră flind de suportul financiar meritat. Și, faptul că, totuși, producția editorială românească nu a cimoscut gustul amar al declinului economiei naționale, numărul de titluri crescând de-a dreptul spectaculos, în posida unor tiraje tot mai îngrijorătoare de mici, că a apărut Legea dreptului de autor, în 1997, că a fost organizat un Târg interna-

țional de carte „BOOKAREST”, că România este prezentă, în ultimul timp, la toate târgurile și saloanele internaționale de carte reprezentătoare atât de la argumențe pentru a demonstra că există premise certe de a se reduce decalajele, distanțele care ne despart de alte țări europene și nu numai.

Dar, pentru aceasta, nu trebuie să ne facem nici o clipă iluzii că ar fi suficient că a crescut numărul caselor editoriale, atingându-se în acest sens un adevărat record – 4.000 (față de 23, câte funcționau, în rejeaua de stat, în 1990), că complicatele probleme ale cărții s-ar putea de-acum rezolva de la sine. Aceasta cu atât mai mult cu cât numai 1% din producția acestor case are un efect benefic sub aspect cultural și competitiv.

Pentru a se depăși multe dintre controversatele aspecte ale politicii de carte, este o nevoie acută de o legislație specială, care să protejeze și să facă accesul mai larg și mai ușor la această piață. Acest pas merită să fie parcurs cu atât mai rapid cu căt, se pare, că apetitul pentru carte al românilor nu a fost afectat prea mult de precaritatea condiției umane în lungă perioadă de tranziție, 29% din populație cumpărând cel puțin o carte la trei luni.

Dar, până acum, „Legea cărții” se află abia în fază de documentare și o primă elaborare, proiectul acesteia fiind prezentat, totuși, și în cadrul simpozionului amintit. A fost, ce-i drept, un moment incitant, care a suscitat vîl și contro-

versate discuții, punctele de vedere exprimate de tehnicieni și de către cei care susțin sentimental, emoțional cultura, fiind extrem de diferențiate. Oricum, a fost o pledoarie convingătoare pentru un regim special al taxelor pentru carte, pentru recunoașterea la nivelul oficialităților a realității că, într-adevăr, în România, cultura poate reprezenta unul din produsele cele mai competitive.

Cu condiția, bineînțelea, a unui sprijin guvernamental, atât sub raport finanțier, căt și legislativ. Altminteri, oricare debzbateri vor fi inițiate, fie ele chiar și cu participare internațională, vom continua să rămânem aproape de standardele europene doar teoretic, nu și practic. Pentru că, România este singura țară europeană care nu are un Catalog al cărților disponibile – instrumentul indispensabil pentru realizarea unei politici autentice de promovare și difuzare a cărții românești către publicul larg, către circuitul valorilor universale, unei bibliografii naționale. Oricât de generoase ar fi ofertele facute de Consiliul Europei, Fundația Soros și oficialitățile germane, oricât de beneficiu va fi colaborarea între Biblioteca Națională Română, Biblioteca Națională a Franței și instituțiile specializate ale Marii Britanii, fără un sprijin efectiv al guvernului român nu se va putea face pasul decisiv. Nobilele intenții vor rămâne la fel de vagi, spre dezamăgirea tuturor.

Adela DEAC

Universitatea din Arizona sprijină învățământul superior din România

La finele vizitei întreprinse de Ministrul Educației Naționale în S.U.A., a avut loc o întâlnire cu studenții și cadrele didactice de la Universitatea din Arizona. Un moment deosebit l-a constituit vizitarea secției de studii nou înființate în limba română la Universitate și discuțiile purtate cu 20 de studenți. Această urmăreză să efectueze o lună de practică în România.

Conducerea Universității din Arizona și-a manifestat sprijinul pentru reforma învățământului superior din România și, împreună cu domnul Andrei Marga, s-au

stabilit următoarele:

- Universitatea din Arizona va înființa o extensiune universitară de tip „master” în specializarea „Business” la Academia de Studii Economice din București și la alte facultăți de științe economice din țară;

- Universitatea din Arizona va sprijini organizarea la Sibiu a unei întâlniri a rectorilor români cu președinți, vicepreședinți și experți universitari americani;

- Cu asistența Universității din Arizona se va organiza Institutul de Studii a Societății Postbelice cu sediul la Cluj-Napoca și Sighet.

Ștefan LUCHIAN,
Scără cu flori

ROMÂNIA ÎNCOTRO ?

Dialogul, pluralismul opțiunilor și consensul

(Continuare din pag. 1)

Iar, dacă în plan politic, a început să căștige teren ideea consensului și reunirea forțelor sociale și politice în jurul unui program comun anticriză, cu atât mai necesar devine rolul cercetării științifice, al cercetărilor în științele sociale.

Alianța constructivă dintre știință și politică sau politici este condiția primordială pentru a ajunge, împreună, la cunoașterea și modelarea realității, apelând la metodele raționale, acceptând ipoteza că logica procesului cunoașterii are ca punct de plecare „tensiunea dintre cunoaștere și ignoranță”, drumul spre soluții optime trecând prin erori și reușite, promovând atitudini permanent critice, practicând neabatut libertatea de gândire și discuția liberă, ca teren al confruntării argumentelor.*

Aceasta nu înseamnă că forțele politice dau „comenzi sociale” imperativelor științei, cercetărilor și nici că științele sociale se subordonează automat unor forțe politice sau altele. Și într-un caz, și în altul, s-ar ajunge la obediene și dogmatism, la soluții unilaterale, în cele din urmă la decizii autoritariste. În mod normal este nevoie de soluții și decizii argumentate, rezultate din discuții libere, din schimb de opinii pe multiple planuri, între politică și știință. În acest sens, „o discuție va fi cu atât mai rodnică, cu cât mediul spiritual din care vin diferenți participanți este mai diferit:

valoarea discuției depinde chiar de diversitatea concepțiilor și opiniilor ce se măsoără unele cu altele... Căutarea adevărului prin intermediul discuției libere, raționale este, ce-i drept, o chestiune de interes public, dar «opinia publică», orice ar fi însemna ea, nu este rezultatul unor asemenea discuții. Opinia publică poate fi influențată de știință și poate lua poziție față de ea; nu este însă rezultatul unei discuții științifice. Dar respectul tradițional față de discuția rațională duce în domeniul politică la respectul tradițional față de metoda guvernării prin discuție (cum se numește, în Anglia, regimul parlamentar). Și, o dată cu ea, se dezvoltă simțul dreptății, obiceiul de a lăsa să se manifeste alte puncte de vedere și, mai departe, disponibilitatea de a încheia compromisuri»***

Procesul elaborării strategiilor oricărei forțe politice – social-democrate, liberale, creștin democratice etc. – presupune, astfel, apelul permanent la cercetarea științifică a realităților și la dialog, iar cooperarea dintre diferențele forțe politice conduce, dacă există voință politică și angajarea răspunderii naționale, la **decizii prin consens**. Într-o asemenea situație, pormind de la constinația stării de criză în care se află societatea, voința politică intră în zona raționalității, dat fiind că, aşa cum „descifra” procesul în sine un reputat sociolog al cunoașterii, „așteptările de comportament reciproce ridicate la rang de normă

impun validitatea unui interes comun stabilit, liber de mistificare: comun, deoarece consensul nesilit admite doar ceea ce pot să vrea toți, și, liber de mistificare, pentru că și interpretările trebuie să poată recunoaște ceea ce poate vrea, devin obiect al formării discursivee a voinței” (ca voință politică, în cazul de față, n.n., A.B.). Astfel, toate acestea „garantează suficient că un consens se poate realiza numai prin interes capabile de generalizare, interpretate adecvat, prin aceasta înțelegând trebuințe care sunt distribuite comunicativ”***

Or, numai cercetarea științifică și evaluarea obiectivă a realităților social-economice, pozitive sau negative, plăcute sau neplăcute, care sunt și „opera” politică, a politicianilor, întrețin capacitatea de generalizare a intereselor, făcând posibil ca pluralismul opțiunilor, subiective în geneza lor, să se alinieze sau chiar să se subordoneze valorilor și intereselor naționale. Iar cum depășirea crizei multiple prin care trece societatea românească reprezintă un interes național major, nu începe îndoială că **înțelegerea, colaborarea și consensul** pot răspunde și satisfacă acest interes.

* Karl Popper, *În căutarea unei lumi mai bune*, Humanitas, București, 1998. A se vedea, îndeosebi, textele „Despre cunoaștere” și „Logica științelor sociale”.

** Karl Popper, *În căutarea unei lumi mai bune*, Humanitas, București, 1998, pag. 165.

*** Jürgen Habermas, *Cunoaștere și comunicare*, Editura Politică, București, 1983, pag. 351.

ȘTIINȚA GEOPOLITICII

(Continuare din pag. 1)

Toate acestea afectează, ca mediu exterior, sistemul nostru socio-politic, în care adesea pompeză, pe căi extrem de diverse, interese ce ne lezează, uneori brutal, armonia internă de sistem. Istoria e plină de exemple. Desigur, un mediu exterior poate avea și relații „de bună vecinătate”, de confiucare cu sistemul înconjurat. Numai că „mediul” nostru exterior – și ne referim atât la vecini, cât și la cei depărtăți ce și pot trimite „radiatiile” până la noi, prin interesele generale sau de moment – este extrem de divers și uneori „neprevăzut”. Din exterior pot avea loc penetrări variate de idei, teorii, acțiuni de „binefacere”, asociere de tot felul, secte religioase etc. care, pe fondul colaborărilor normale, trec neobservate și afectează lent anumite funcționalități de sistem. Punerea acestei probleme nu este deloc exagerată acum, când batem la porțile Europei Unite, cum cred unii, deoarece „interesele vor rămâne tot interese” încă prea mult timp, iar concurența va fi poate și mai mare pe tot felul de planuri. Și în actualul context, ca și în trecut, dar sub alte forme, **poziția noastră geostrategică și geoeconomică** trece prin vizorul multor interese.

Elementele geografice românești, de interes pentru alii, sunt tot cele din trecut, interesele și modul de abordare se schimbă sau se camuflează în alt mod. Pentru cunoașterea esenției lor geografice și transparența pe plan geopolitic, pentru orice coniectură posibilă, se le cer și se studiază că mai multe cetăți, cu atenție și permanent, pentru a forma opinii naționale.

Dar, și în acest caz, nu este posibil să faci geopolitică, deși, din păcate, se face, fără un anume volum de cunoștințe geografice. Chiar și cei ce falșă geopolitica aprofundeză, mai întâi sau

concomitent, geografia. Să ne bazăm, ca și alții, și la acest capitol de geopolitică „externă”, mai mult și mai profund pe geografie. Este chiar necesar ca în toate direcțiile, inclusiv în cultură, economie, învățământ, să conturăm geostrategii specifice, și nu numai, cum se face, de obicei, în politică sau în armată. Atunci vom reuși, și avem nevoie de aceasta, să creăm opinii naționale reale. Acestea ne vor fi deosebite.

Dar nu încheiem aici. Să privim încă o dată harta din 1941 a țării. Este o formă scăldătă, cu un fel de lance însipăt în inimă țării. Acel intrând a avut în geopolitică lui Hitler și lui Horthy o „justificare” etnică. Dar el măcină pe încrengătul sistemul de stat al României, sistemul unitar economic, sistemul pământ-popor închegat, de simbioza natură-om, de peste 2000 de ani. Se pune întrebarea: poate fi normal un asemenea stat? Nici dacă l-am privi cu un singur ochi, de ciclop, și nu l-am putea admite. Cum să ajuns la el? Prin argument și judecăți anormale, prin interese politice meschine. Nu înaintăm mai departe, pentru a nu intra în domeniul politicului-pur. Să zsimă doar dereglera enormă în sistemul nostru geopolitic ce s-ar produce, obligatoriu, ca realitate funcțională.

A apărut însă, azi, și o altă fazetă, geopolitică, mai multă politică, cea a **regiunilor**, numite economice, mixte, de graniță etc., ridicată tot mai des la rang de teorie a unei dezvoltări economice mai rapide. Întrebările care se pun sunt multe. Una: dezvoltare mai rapidă pentru cine și împotriva cui? Alăt: nu este oare vorba de o geostrategie ce urmărește în fapt societatea unor părți din sistemul lor de bază pentru a-i derenga pe căi ocolite? Trei: de ce oare protagoniștii acestor idei sunt numai din țările mari, care nu admit la ei acasă asta ceva, sau din țările care nu vor să accepte tratatul sau tratatele încheiate după primul război mondial, când s-a impus deșteptării națiunilor la autodeterminare?

Prima regulă a regionării este aceea că respectivile unități nu pot fi inventate și conturate aşa cum vrea fiecare; ele există construite în timp de ambientul natural-om. Noi le depistăm doar prin studiu, le definim caracteristicile, funcțiile în sistem, raporturile cu sistemul, evoluția lor în timp etc. În final ne punem problema, ce s-ar putea îmbunătăți în conținut, dar tot în cadrul sistemic, pentru ca ambientul om-pământ : om-natură să fie mai eficient și mai armonios. Este o predicie pe care o face geograful și geopoliticianul.

Desigur, există și regiuni de granită. Unele dintre ele, ca unități naturale, trec dintr-un stat în altul. Funcționalitățile acestora pot fi îmbunătățite în colaborare, dar nu în detrimentul sistemului de bază. Și în nici un caz nu pot fi scoase din sistemul firesc. Colaborările nu se impun în detrimentul partenerului și cu atât mai mult pentru subminarea sistemului său organic.

Regiunile geografice au un rol enorm, economic și geostrategic, și pe plan intern, rol care va trebui intensificat, inclusiv în analiza periodică a dezvoltării economice și a dezvoltării în general. Analiza la nivel de ramură și de județe nu este suficientă, ba chiar poate acoperi dăunător unele realități. Dezvoltând această știință geopolitică a regiunilor, vom înțelege clar și legătura lor (a regiunilor) în sistem, și rolul pe care unele dintre ele îl pot juca pe planul colaborării cu vecinii.

NOU La Editura Fundației „România de Mâine”

FUNDAȚIA „ROMÂNIA DE MÂINE”**UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”****ALEXANDRU SURDU**

**CONTRIBUȚII ROMÂNEȘTI
ÎN DOMENIUL LOGICII
ÎN SECOLUL XX**

Sub egida Fundației „România de Mâine” și a Universității „Spiru Haret”, urmează să apară, începând cu anul 2000, **„ENCICLOPEDIA PERFORMANȚELOR ROMÂNEȘTI ÎN SECOLUL XX”**.

Parte integrantă a Programului Național de Cercetare, „Enciclopedia” este elaborată de cadre didactice și cercetători științifici din Fundația „România de Mâine” și Universitatea „Spiru Haret”, din alte instituții de învățământ superior și de cercetare, pe baza contractului încheiat cu Ministerul Cercetării și Tehnologiei.

Coordonatorul general al „Enciclopédie” este prof.univ.dr. AURELIAN BONDREA, președinte Fundației „România de Mâine”, rectorul Universității „Spiru Haret”.

„Enciclopedia performanțelor românești în secolul XX” constituie o lucrare fundamentală, cu ample semnificații culturale, în măsură să acopere o mare lacună din activitatea editorială, să pună în lumină realizările poporului român în diferite domenii ale activității materiale și spirituale, uriașul său potențial creator, manifestat cu putere de-a lungul acestui secol, ca, de altfel, în întreaga sa istorie.

Sinteză de largă anvergură, „Enciclopedia” își propune să evaluateze performanțele din sfera principalelor domenii de creație, esențiale pentru progresul societății românești în acest secol.

„Enciclopedia performanțelor românești în secolul XX” constituie o lucrare științifică, strânsă oricarei influențe de ordin politic partizan, reprezentând rodul unei cercetări atente, obiective.

Ca etapă pregătitore în vederea tipăririi „Enciclopédie”, Editura Fundației „România de Mâine” publică un număr de lucrări de sinteză consacrate contribuților românești în domenii de bază ale științei și culturii care formează obiectul „Enciclopédie performanțelor românești în secolul XX”.

În seria acestor lucrări se înscrie și volumul acad. Alexandru Surdu: **Contribuții românești în domeniul Logicii în secolul XX**.

EDITURA**Acad. Alexandru SURDU:**

Acum, la sfârșit de mileniu, ne gândim totuși la Viitor. Performanțele Logicii românești nu reprezintă numai un tezaur muzeal, majoritatea lor pot fi continuante, extinse și aplicate la noi domenii științifice și filosofice. Ele sunt un îndreptar prețios pentru tinerii logicieni români, cărora le și sunt accesibile în momentul de față. Este o pildă pentru ceea ce s-a putut face, dar și pentru ceea ce, în momente prieințice, mai poate să realizeze inteligența românească în acțiune.

Reflectii apolitice

CREDITE NEPERFORMANTE

Caius Traian DRAGOMIR

Un anumit rolul - într-un lanț de condiționări și determinări - poate fi perfect specific fenomenului la care participă sau, eventual, extrem de nespecific. Componentele specifice ale unei anumite dinamici sunt cele cărora cunoșterea permite controlul riguros, exact și imediat eficient, ce poate fi introdus prin intervenția noastră. Relevanța acestora pentru procesele care implică intervale mari de timp și o largă diversitate de aspecte nu este, însă, deosebit de înaltă. Elementele mai puțin specifice sunt cele care - tocmai prin participarea lor la conjuncturi diverse - permit o supraveghere extinsă a semilor de fenomene, permit intervenții exercitate pe termen lung și, în general, o suprindere constantă și eficientă a integrității realelor.

Trebuie să observăm că oricără un sistem economic nu funcționează satisfăcător, conduce o națiune la colaps social, la dispariția încrederei politice și a optimismului în plan existențial. Lucru se petrece întrucât, în respectivul sistem, se practică în mod stupid sau dezavantajos creditul. Locul care trebuie examinat atunci când o economie fie dă semne de stagnare, fie evoluază către dezastru total este condiția și starea creditării. Nu este, totuși, această apreciere una prea generală? Evident, este nevoie să se stabilească, în fiecare caz concret, în ce anume constă vicul creditării,

Ideile comuniste post-marxiste referitoare la capital s-au centrat în jurul concepției unei fuziuni a capitalului bancar cu acela industrial. Rezultatul acestei credințe a fost că, în incercarea de a imita economiile dezvoltate, statele comuniste au creat în chip deliberat o asertarea fuziunei. În realitate, evoluția economică în acest secol a constat într-o separare tot mai netă a capitalurilor bancare și industriale. În acest mod, s-a constituit un control reciproc, o echilibrare și consecutiv, o convergență a principalelor forțe economice actuale: lechiditățile și tehnologiile. În comunism metoda de credite a fost pur politică; creditul nu trebuia să aducă profit, ci să susțină politica economică, socială, internațională și, mai ales, militară a guvernului și a partidului unic. Paradoxul cel mai interesant este însă acela că, în condiții de izolare inițială, economiile comuniste, precum și - mai ales - economiile statelor totalitare de dreapta au reușit să facă importante progrese. Cum a fost posibil acest lucru? Tocmai în baza caracterului autaric, în prima perioadă de existență a respectivelor regiuni era imposibil lucrul în condițiile deficitului bugetar. Dificultățile sistemului

- forță primativă - de credite erau acoperite prin sacrificarea continuă a populației, prin reducerea (sau menținerea la nivel foarte jos) a consumului și a acumulărilor acestora. În momentul în care, însă, pentru motive, pe de o parte, politice și, pe de altă parte, tehnologice - isolarea a devenit imposibilă, viața de consum a guvernurilor totalitare au apărut în evidență. Este totuși neîndoielnic faptul că regiunile dictatoriale de dreapta, prin sistemul bancar și al societăților industriale private, și-au montat, în mare măsură, sănătatea și, implicit, capacitatea de creștere. Disciplinarea forță de muncă, inclusiv distresul acestora au creat precondiții de sine lor.

Economile capitaliste - de piață liberă - ale Extremului Orient, au intrat, în ultimii ani, într-o foarte profundă criză economică, dar mai ales financiară. Situația a reprezentat o surpriză pentru oamenii de afaceri, bancherii și industriașii din întreaga lume și, ca atare, a constituit subiectul a numeroase analize și studii, dintre cele mai calificate. Economistul american Paul Krugman socotește că la originea fenomenului stă comportamentul intermediarilor financiarior operând în respectiva zonă, care au susținut într-un mod irresponsabil investiții lipsite de perspectivă, îndreptate mai ales către domeniul imobiliar. Cauza acestei atitudini și a acestei căi de a proceda constă în încrederea respectivelor intermediari, că pierderile lor eventuale vor fi preluate de către state. În egală măsură, statele nu au contrazis această tendință și jumătă, convinse de faptul că, în orice moment critic, vor dispune de sprijinul instituțiilor financiare internaționale, în particular al Fondului Monetar Internațional. Este clar că o asemenea politică nu putea continua la nesfârșit. FMI este refinanțat în principal de Statele Unite, însă acesta tindea să susțină deficitile unor economii care, nefiind obligate să se autoregleze, își puteau permite să practice prețuri în baza cărora să își facă produsele competitive chiar pe piața americană. Iată că nici măcar economii dintre cele mai puternice și mai dinamice ale planetei nu își pot permite creditaarea neperformantă. Din momentul în care, totuși, procedura nocivă este practicată, singura soluție, pentru menținerea rezervelor de devize, este devalorizarea marcată a monedei naționale, cu întreaga serie de consecințe, precum inflația și stagnarea.

Ce s-a întâmplat - în domeniul creditului - în România ultimului deceniu? Capitalul bancar, jucând în mod obișnuit, prin natura sa, un rol de echilibrare a economiei - în baza obligației minime a conservării sale și a obligației optimale, de reproducere - a fost și este, în chip vinovat și absurd, instrumentul celor mai neeconomic comportamente. Creditul în România - aşa cum a fost acesta practicat, a distrus o economie și o națiune. Am arătat public, în urmă cu săpte ani, că singura sănătăță a jării, în plan finanțar constă în bazarea oricarei acțiuni de credite pe studii extensive, competente și operative.

Acestea însă, au fost - în enormă majoritate - sau false, sau fanteziste, sau formale. Studiile adeverărate, cu analizarea exactă a potențialului profit al unei investiții, practic neexistând și deci necontând este nevoie să fie identificate bazele reale pe care s-au luate deciziile de credite. Cronologic, prima dintre acestea a fost oferită de buget. În primii ani după Revoluție, credite primeau societățile și regule care erau, într-un fel sau altul, nominalizate în bugetul de stat. Cine demonstra că va primi subvenții era socotit acceptabil spre a fi creditat. Tot în aceeași perioadă s-a manifestat și creditaarea în perspectivă socio-politică. Nu este vorba, în acest caz, de asigurarea suportului unei politici sociale de integrare a marginalilor, de ajutorare a extremelor vîrstă, a inserției profesionale etc.,

ci de calmarea tulburărilor sociale odată declanșate, sau de reducere a amenințării prin astfel de tulburări. Ele creditele acordate astfel - constituie un factor de care nu se poate face abstracție, dar dacă trebuie înțeleasă orientarea aberantă a ansamblului creditului, atunci cauza principală care se relevă este corupția, cu infinita sa gravitate, ca sursă de pierderi și, mai ales, de demoralizare. Efecte dezastruoase a mai produs creditaarea în funcție de politice de partid și chiar

autohtone, ci înspre acele societăți în care este prezent, într-o oarecare proporție, capitalul străin. Capitalurile străine intră însă mai ales în domenile care aduc un profit imediat; activitățile importante pentru o națiune implică însă mai ales credite și investiții de perspectivă medie, sau de termen lung. Capitalurile românești, în loc să se consolideze ele însă, consolidează capitalurile străine, favorizând, direct și indirect, fuga de bani din țară.

Poate politicele FMI-ului încearcă să asigure performanța creditele prin reducerea consumului intern al populației, dirijând creditele și investițiile către domenii capabile de export. Aceasta a fost și politica tipică a statelor comuniste, în sfera producției bunurilor de consum curent; acțiunea FMI privește acum întreaga producție. Măsura, în principiu, este bună, dar ea nu reușește practic decât aplicată unei economii capabilă tehnice de calitate și competitivitate în materie de produse de consum populațional larg. Este inutil să reduci nivelul de trai al populației dacă vrei să exporți îngrășăminte chimice și lamele; metoda poate conta în zona exportului de mobilă, textile sau ciment - produse consumate direct de populație. În general, producția țărilor foste comuniste este, tocmai în ceea ce privește bunurile de consum curent, necompetitivă și astfel, rezultatul

investitorilor preconiza de FMI în România nu poate fi doar extrem de mediu-

Cam trebuie să se orientizeze politica de credit în România? Sunt trei aspecte care se cer considerante. În primul rând, este necesar să se elibereze creditaarea nefundamentată. Studiul de creditează necesită însă o serie de premise (perspective sectoriale, viitorul politicilor fiscale etc.), pe care numai statul le poate furniza. Investițiile străine nu trebuie solicitate cu orice preț și în orice domeniu și, selectiv, în sfera tehnologilor de vârf și a balanțe competențe manageriale. În sfârșit, trebuie creditată producția internă mai ales acolo unde ciclul economic poate fi complet, de la fabricarea mijloacelor de producție și până la produsul exportabil sau direct consumabil - ceea ce, desigur, poate fi cazul în nenumărate domenii, dar mai ales în agricultură. Politica de creditare a unui stat nu trebuie să îi excite importul, ci să reducă, progresiv și căt mai mult, necesitatea acestuia. Este ceea ce - în chip intenționat și interesat - se uită atunci când organismele financiare internaționale își construiesc programele destinate statelor care le solicită sprijinul. O corectă politică a creditului, într-o economie liberă și deschisă, apără producția internă, fără a fi nevoie de sisteme fiscale și vamale protectioniste. Poate statul garanta credite? El este chiar înțuit să o facă, însă numai în această idee și pe o bază tehnică.

FILOSOFIE SI ECONOMIE

Prof. univ. dr. Ion FLOREA

În Universitatea „Spiru Haret”, filosofia se predă la alte facultăți ca disciplină de cultură generală. Susținând căva an la rând un astfel de curs la facultățile economice, respectiv la Management Financiar-Contabil și la Marketing m-a preocupat însă statul unui asemenea obiect de învățământ, inclusiv din perspectiva elaborării cursului pentru studenți.

O asemenea disciplină din planul de învățământ al acestor facultăți (nu-i de înțeles însă de ce un asemenea curs este îndreptățit la Facultatea de Educație Fizică și nu la cele de Limbi Străine și Geografie) nu poate fi concepută eficace, dar mai ales sub aspectul conținutului ei, independentă de profilul specialității pentru care se pregătesc studenții. Legarea predării filosofiei de specialitatea viitoare a acestora este, credem, o condiție a eficiențării acestei discipline la diverse facultăți și, totodată, a realizării dialogului viu cu studenții, dialog întemeiat, desigur, și pe perspectiva generalizatoare pe care le-o oferă audierea unui asemenea curs în înțelegerea domeniului economic, a relațiilor multiple ale valențelor economice cu existența umană materială și spirituală, cu lumea valorilor culturii, civilizației, a praxismului și cunoașterii. Tocmai de aceea, și în cursul de filosofie predat, dar și în cel care va vedea în curând lumeni tiparului, am încercat să dezbat, în afara unor probleme de metafizică generală, și altele ce jin de filosofia economică. Astfel, sunt cele despre homo oeconomicus și determinismul specific sferei economice și sociale, despre particularitățile lor complexe cu alte tipuri de valori, inclusiv cu cele spirituale, despre coimplicarea idealului în constituirea actualui economic, ca și, evident, despre statul epistemologic al științelor economice, ca să mă restrâng doar la acestea ce se regăsesc și în structura cursului nostru atât sub tipar.

Dintre științele sociale, cele economice stabilesc o relație, aș spune, privilegiată cu filosofia, cum numai în cazul psihologiei, istoriei și sociologiei o putem constata. Corelația preferențială dintre filosofia și știința economică se explică cel puțin prin două particularități ale acesteia din urmă. În primul rând, știința economică studiază o specie anume de valori - producerea valorilor utilizare - fundamentale pentru asigurarea existenței umane, precum și interrelațiile acestora cu celele vitale, până la cele cultural-spirituale. Dar aceste valori economice, constând, în principal, în bunuri și servicii, reprezentând doar punctul de plecare pentru finalitatea științei economice - analiza relațiilor de producție, de schimb, de repartiție, dintre oameni, management, dintre grupuri sociale și de clasă, popoare și națiuni, unități economice, organizații, instituții și state. Cu alte cuvinte, de la aspectul fizic (utilitar) al vieții economice se trece la cel metafizic, adică la cel social și uman.

De aici decurge particularitatea științei economice, aceea de a fi printre disciplinele umaniste, deși pare oarecum paradoxal că cea mai pozitivă dintre științele sociale, capabilă de a fi materializată, poate fi caracterizată astfel. Cunoscutul economist și om politic francez Raymond Baye, în Tratatul său de Economie politică (1972) arată că la ordinea zilei în acest domeniu este concepția sa humanistă, care „plasează în centrul activității și cercetării economice omul”, cel care calculează, învață și analizează, pentru că el trebuie să aleagă”.

Economia ca domeniu al realității sociale nu constituie un scop în sine, faptele ei integrându-se în contexte mai largi, socio-umane, iar dezvoltarea economică, ca și, evident, despre statul în terenul vocației metafizice a

economiei politice și al relațiilor ei privilegiate cu filosofia. Că este așa, o doveДЕstă și faptul că mulți economisti au fost simultan și gânditori-filosofi sau au dezvoltat concepții filosofice. Ar fi suficient să amintim de Adam Smith (la începutul carierei sale), J.St. Mill, K.Marx, iar în secolul nostru de Fr. A. Hagek, François Peyroux, J. Schumpeter, M. Manolescu, N. Georgescu-Roegen, Anghel Rugină și. Pomind de la știința economică, filosoful maghiar Georg Lukacs a elaborat o ontologie a existenței sociale. Aproape că nu există problemă economică majoră care să nu solicite și o abordare mai largă, metafizică. și aceasta se explică prin faptul că economia nu este un domeniu închis în sine (nici ca domeniu al realității, nici ca știință), ci deschis și el se interferează multiplu cu toate celelalte genuri ale activității umane - tehnice, științifice, ecologice, sociale-politice, juridice, culturale, morale, cu lumea valorilor. N. Georgescu Roegen sintetiza acest specific interacțional al economicului atunci când arată că „economia nu poate face abstracție de homo ethicus, de homo religiosus și de toți ceilalți homines”. Iar astăzi teoreticienii managementului pun în evidență dimensiunile culturale ale acestei activități, devenită cheia de boltă în reușita acestui economic, și la nivel micro, dar și macro (național).

Față de toate acestea se impune a dezvălu și capcanele reductioniste care au pădit gândirea filosofică care a stat ca inspirație sub fascinația economicului, împingând uneori nepermis în cele din urmă spre economie ca vizuire. Cel puțin ca mentalitate, economia de piață deschide calea culturii unui asemenea homo economicus ca năzuință practică existențială, dar care este cu atât mai fascinantă în societățile rămasă în urmă și bănuite de mizerie și dificultăți materiale, de nereușite blocaje în realizarea progresului economic, în detrimentul asumării simultane a integrității condițiilor umane, a plurabilității și comunicării tuturor valorilor.

în gândirea scriitorului **OCTAVIAN GOGA**

faptul că secretul tiparului l-am pierdut din mână, a ieșit din familie și-a intrat în posesia altora. După plearea marilor gazetari care prezintau o garanție intelectuală și morală pe seama publicului, negustorii analfabeti au acaparat ziarele și au preschimbat apostolia în tarabă. (...) Adevărurile organice ale sufletului românesc, pe care noi le-am aruncat deasupra în cumpărătura istoriei, ei nu le pricep și nu le propagă. Este, al doilea, o metodă îndrumare a spiritului public spre o alie internațională, un cinism necunoscut în analele noastre, o tendință de a diminua prestigiul credințelor din străbunii, o nescocire a valorilor de la înălțimea tronului regal până jos. Scrisul lor lasă impresia că suntem o societate primită, fără rădăcini, oameni ai clipei, fără morminte, un fel de târg slobod în care toate sunt de vândut. Adăugați la acestea nota antiintellectuală, brutală inconștiență cu care se tratază toate problemele curente..."

Continuându-și lucida analiză, „Poetul pătmurii noastre” scria:

„(...) În fața situației, numeroase întrebări ni se înfăgă în conștiință și cer un răspuns. Suntem noi un popor minor, o plămâdeală inferioară menită să crezeze numai platformă pe seama altor seminții de aleși? Suntem sclavi predestinați să ducem cu sudori de sânge bolovani la piramidă, pentru că în vîrful ei să sfideze alții eternitatea? Este statul român o capricioasă improvizație a istoriei universale, fără posibilitatea de a salva interesele rasei dominante? (...). Răspunsul este unul singur, același ieri, ca și azi, iar Octavian Goga îl indică fără săvârșire:

„(...) Ideea națională, domnilor, e hantrea cu care plătim noi și din care dorim să înregistrăm curentele mari de simțire universală. Mai mult ca oricând, românul, dacă se sălășește să ia măsură pentru a nu fi îngrijit de valurile dimprejur, trebuie să înțeleagă acest adevar (...).”

Un text antologic al publicisticii lui Octavian Goga, datând din 1925, intitulat *Procurorii umanității*, infierăză amestecul grosolan în treburile noastre interne al „comisarilor” europeni ce veneau ieri, vin și astăzi, să ne dea lecții de care n-avem nevoie, să ne „monitorizeze”.

„(...) De la război încearcă să apară pe orizont acest special prototip al occidentalului, care vine să controleze așezarea noastră de stat. Recrutat de obicei din jările aliate, având în pășuirea lui ceva din îndrăznea legitimită prin intimitatea relațiilor de ieri, noui ospăți descind la București cu prerogative necunoscute în România de odiințoră. El vine să se informeze, să ne facă întrebări, să fixeze răspunsuri sau să împărtășească. Eticheta sub care se prezintă diferă din caz în caz: sau invocă Liga Națiunilor, sau Liga Drepturilor Omului, sau Asociația mondială a adventiștilor de la Chicago. În toate împrejurările, eminentul ambasador are aerul unui sever judecător de instrucție, care anchetăază și înseamnă în carnet, rămânând ca verdictul să și-l socotească la urmă, după ce va fi reintegrat la masă lui de scris. Totdeauna ilustrul voiajor ne vorbește în numele umanității și al principiilor de dreptate încăntător. Căteodată îl interesescă starea minorităților, alteleori manifestă preferințe pentru regimul cultelor sau pentru platforma Basarabiei. (...).”

La 61 de ani de la recereea în nefință, naționalistul și gazetarul militant Octavian Goga rămâne contemporanul nostru! (M.S.).

REVISTA

OPINIA națională

Director:
Prof.univ.dr.
Aurelian BONDREA

Revista se poate procura prin abonament la toate oficile postale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei.

De asemenea, solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plată prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972-B.C.R.-S.M.B.

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI

TIPOGRAFIA

FUNDATIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, Telefon: 330.40.40/interior 182

Revista OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci

la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.